

lesarabrøv

Føroyar sum ferðamannaland

Aftaná panelfundin í Útvarpinum herfyri um annaðhvørt Føroyar skulu »gerast« til ferðamannaland og bjóða turistum at vera vælkomnar, hava mong lesarabrøv verið at sæð í bløðunum, bæði fyrri og imóti. Men so einfaldur er spurningurin nú ikki, sum ein av luttakarunum í panelinum (Lars Larsen, Thomas Arabo, Eiden Müller og Sigurd Simonsen) segði, at hetta er ikki ein spurningur, vit avgera sjálvir einsamallir — her eru nógvir faktorar, ið spæla inn, og sjálvir eru føroyingar farnir at ferðast um lond sum ongantið áður í søguni. Tað mugu vit eisini minnst til og eingin her í vesturheimi forðar okkum at vitja land teirra, tvørturímóti, útlandsk ferðafólk fáa altíð góða móttøku.

Nú er tað jú so, at mong lond peningaliga hava stóra vinnu av turistunum, eitt nú Spania, Eysturriki, Grikkaland, men tað er óviðátt ikki beint frá einum føroyskum sjónarmiði í okkara dømi at rokna við ein stórri

turistidnaði. Nógvir av teimum fremmandu vitja bert stutt í Føroyum, og meginparturin av útendingum eru tilíkir, ið koma við teimum stóru ferðamannaskipunum, ið vitja í mesta lagi ein dag — flestu teirra bert nakrar tímar. Eitt sindur órvisi er tí nú, aftaná at England og »Smyril« hava byrjað regluliga úttanlandasigling á sumri, hvat ið streymurin av norðsum, islendskum, bretskum og týskum turistum visir.

Men sum tað skiltist av panelfundinum, so hildu teir luttakandi, at tað var beint, at vit fingi eina stýring av ferðastreyminum, so at ikki alt fer fram sum best ber til, og tað er óviðátt. Eitt nú viðvíkjandi camping-plássum, tað er ein stórur ampi at slík ikki finnast, ið sløðast teir fremmandu ofta í haga ella á bæi, og tað er einki at siga til, at bøndur ikki eru glaðir um hetta. Men har eigur so tað almenna annaðhvørt sjálvt ella við at loyva privatum at gera og reka campingpláss, ið hjá okk-

um eins og allar staðir mugu verða ríkin við skili, vaktarhaldi og uppsýni.

Eitt annað, sum hevur vundið nóg uppi seg í Danmark og Noreg hesi seinnu árin, eru tær fyriskipanir, ið ferðamannafeløgini har taka fyrri at lata útendingar koma í sambandið danir og norðmenn. Danir nevna hetta »Meet the Danes« og norðmenn rópa tað »Kvow the Nordwegians«. Tað fyrigongur á tann hátt, at fremmadugestir, ið vilja verða vegleidd av ferðamannafeløgnum, sum so beinir hesi fremmandafólk til eina familju. Ein helst fyrri amerikanarar hevur henda skipan stóran áhuga, og mong vinabond eru knýtt millum útendingar og tey, sum búgva á staðnum. Og er hetta ikki sunnur og góður tanki at velja áhuga fyrri millum landa samvinnu og tvørtur um landamark? Eg eri ein, ið heldur so, og eg haldi eisini at fólk í Føroyum, ið vilja bjóða verisli til leiga við morgundrekka, tað teir nevnda »Bed and Breakfast«

privat søk, ið hvør einstakur húsaegari má avgera fyrri seg sjálván.

Sum ein av luttakarunum í panelinum segði so rámandi: vit hava fingið turismuna og hon er komin fyrri at vera verandi, antin okkum líkar ella ikki. Vilja vit sjálvir sleppa at ferðast ómakaleyst í øðrum londum ber ikki til, at spennu bein fyrri teimum, ið vilja vitja okkum. Nakað annað er, at tað ræður um at fáa hesar turismu í eina fasta legu, so ikki alt gongur meiri tilvildarlaga til sum nú, og verja av náttúru og privatum ognum eigur sjálvsagt eisini at verða fyriskipað.

Men gott er, at málið er komið til umrøðu alment, fyrst í Útvarpinum, ið framdi hetta góða panel-tiltak og síðani í bløðunum. Einasta, ið ikki ber til í árinum 1977, er at vera so starblindur og sjálglaður at siga, at vit vilja als ikki siggja turistar. Tað letur seg nú á døgum heilt einfalt ikki gera!

Ein, ið dámar væl at ferðast

men eisini tær við róðri. Stýrir róðursmaðurin so illa, at bátar bera saman, so kann róðurin ikki steðgast av teirri orsök, men heldur kann báturin, ið skuldina hevur, diskvalifiserast, um ikki tað, at teir koma saman í sær sjálvum, er revsing nokk.

I hesum førinum hendi tað, at teir fremstu bátarnir, sum vóru komnir heilt inn móti málinum, i veruleikanum róðu allan teinin 4 ferðir — og tað er kortini ov mikið at bjóða okkara annars døgliga gentu.

Onøgdir lurtarar

★ ★ ★

Skrivfrælsi — aftursvar

Orsakað av skiving í 14. september um blaðstjórn á Dagblaðnum — skiving sum vit ikki skulu nerta við her — hevur Dagblaðið tann 1. juni 1977 gjørt nakrar generellar hugleiðingar bera prógv um hvussu Dagblaðið tulkar tey demokratisku rættindini, ið vit plaga at nevna talu- og skrivfrælsi. Eyðkent fyrri hesar hugleiðingar er eisini, at tær, sum so ofta fyrr hevur verið gjørt í borgarligum politiskum hugleiðingum um rættindi borgaranna, avmarka politiskt virksemi til nakrar formellar aktivitetir, so sum at velja og tala og skriva. Hetta er sjálvandi at mistulka veruleikan, men hetta er júst tað, sum liggur í borgarligu uppfatanini av orðinum demokrati.

Dagblaðið skivur: »Tað er hin einstaki við valborðið, sum avger, hvussu samfelagið skal stýrast og skipast«.

Hvussu ein nú enn vendir og snarar hesum vælkendu flokklum, so er tað tó veruleiki, at hesin flokkur bert partvis er sannur. Ein og hvør, við bert eitt sindur í toppinum, veit, at tann aktivitetir, sum endar við at tú setur ein kross á eitt papír, hetta vir kalla at velja, ikki á nakran avgerandi hátt er við til at avgera »hvussu samfelagið skal stýrast og skipast«. Ein stórur partur av teimum persónum, sum veruliga stýra her á landi eru ikki valdir (m.a. blaðstjórnarnir), men sleppa at stýra so leingi fólk livir í tí trúgv, at stýringin fer fram á lögtingi og í landsstýri.

At borgarligu kreftirnar í samfelagi okkara áhaldandi tala um »fyrirminir« í samband við hitt parlamentariska demokrati- kemur ikki av, at hesar kreftirnar elska frælsi og demokrati, men av at hesar kreftirnar ræðast veruligt demokrati, fólkaraði. Eitt slíkt demokrati kann ikki byggjast og trivast undir tí samfelagsskipan, sum tær borgarligu kreftirnar arbeiða fyrri.

Hitt parlamentariska demo-

Ein lítil grevstur

Tað ber ikki til at siga, at Óðin Ódn fer væl um Pär Lagerkvist. Rytman og musikur eru burtur. Og Jákup og Skemmuni er heldur bonskur við Graham Greene. Tú hevur ein illgruna um, at týðingin er gjord úr donskum. Hesin ósiðurin átti at verði avlagdur. Og tað nú.

Og ummælini til seinast: at kalla ell tómt orð um tóman skaldskap. Men Sverri Djurhuus sigur væl frá sínum fyrsta túri. Og Ólavur Clementsen: tvey stutt, men áhugaverd uppiskoyti til Sands Sögu, skrivað á góðum føroyskum. Og endurminningarnar hjá Heðin Brú: tinnur! men gerið ongan háva — meistarin arbeiðir!

»Varðin« er við øðrum orðum ójavnur hesuferð. Sum heild: undir miðal. Tibetri noyðast vit ikki at lesa alt, sum kemur út á føroyskum. Vit kunnu gud hava lov lesa annan skaldskap. Vit kunnu lesa Ken Kesey. Vit kunnu lesa Heinrich Böll. Ella fara niður í tíðina og lesa Andersen Nexø ella Dumas ella Balzac.

Hvat í skaldskapi viðvíkir: nær fara føroyingar at rakna við og siggja, at Regin Dahl er tann besti føroyski yrkjarin eftir 2. heimsbardaga, kanska okkara størsta skald yvirhevdur?

Tað ber kortini ikki til at lasta blaðstjórnina. Teir hava gjørt ein lítlan vørr. Ferðabrævið av

Norðurkollu er bæði upplýsandi og áhugavert. Saman við kollaguni hjá Steinbjørn Jacobsen er hon eitt stig tann rætta vegin, eitt stig móti tí, sum »Varðin« upprunaliga var, og sum hann sum skjótast aftur átti at verið gjordur til: eitt blað við bókmentaligum, politiskum og samfelagsligum innihaldi. Eitt aktu-eit blað. Eitt blað, sum, tá tað kom, fekk fólk at smárenna oman í bókhandlin!

Nú er tað so, at vit liva í einum eitt sindur sjáldsomum landi. Nógvr fólk hava ikki uppdagað, at her finst annað enn torvroykur og tveingir. Og tað veiggið, sum hevur verið í blaðstjórnunum, hava teir hoyrt nógvr fyrri. Já, í grundini er »Varðin« nógvr minni áhugaverdur enn tey »ummæli«, sum eru komin í kjalarvørrinum á honum.

Yvirhevdur ber til at siga, at bløðini hava verið so undirhaldandi í seinastuni. Crayon, neyðar maður, er vilstur inn í ein labyrinth av fiktivum kvinnufylkingum, hvussu er tað, hevur hann funnið út aftur? Ája, tað er ikki so, tá ið hárið tekur at grána og heilakyknurn taka til rým-ingar. Lesið ikki Asterix, lesið Dimmalætting — hon er nógvr stuttligari!

Órvisi er við Dagblaðnum og Tingakrossi. At lesa Óla Breckmann og Marius Johannesen er nakað sum at ganga úti eftir keiini, tá ið grind hevur verið, og aðrenn hvalirnir eru uppskornir.

Tú sært hesar blonku hvalirnar, og so knappliga, rennir tú teg í ein hval, har lýsna hava bitið seg fastir í hvøluna. Náttúran er rík, men leingi stendur tú ikki og hyggur at slikari sjón. Ein má hugsa um sin næsta, og sigið mær, hvussu skulu vit hjálpa Óla undan Hoydalsvitskosuni. Veit eingin nokur ráð? Vit siggja hann fyrri okkum, neyðar mann, har hann liggur í andvekri um næturnar. Hoydal, sigur tað inni í heysinum á honum, hoydal, hoydal, hoydal, hoydal, surrar tað inni í knokkinum á honum. Hann fer upp og tekur eina mogadon. Men tað sigur framvegis hoydal. Hvat feilar? Eru tað tær triggjar almennu lönirnar, hann fær fyrri trý arbeiðir, sum gera forteð? Er tað ring samvitska um, at hann er land-

inum ein so dýrur, og samstundis ónýtur, drongur? Ella er fyrbrigðið meira fløkt. Hvat sigur sakkunnleikin?

Við Mariusi er alt meira greitt. Hjá einum so pesjutum flókatrolli má alt, sum ikki snýr seg um tveingir ella pylsupinnar, kennast fremmant og skelkandi!

Tað er tað góða við myrkrinum, at tað fær okkum at hugsa um ljósið. Tað er tað góða við mjørkanum, at hann fær okkum at gleðast til tað einaferð lýsir í. Hvalalýs, hvalspýggjur og brenninotur eru partur av eini stóri heild. Sóljurnar verða gulari av teimum, silvitnið bjartari. Men nem ikki við.

maður í steinboga

★ ★ ★

Genturóðurin á Norðoyastevnu

Á norðoyastevnu hendi tað, sum vist ikki er hent fyrr!

Tá ið gentubátarnir høvdu róð góðan hálfan teinin, varð av dómaranum gjørt av, at rógvast skuldi umaftur, og bátarnir blivu steðgaðir. Orsøkin var, sambært

útvarpið, at bátar vóru komnir saman.

Kann vera, at líkindini ikki vóru av teim bestu — eg veit ikki — men í einum kappdrøði eru tað ikki bara tær, sum sita við áranar, ið skulu visa sini kynstur,